

Vergaderjaar 2014–2015

31 899

Nota Overgewicht

Nr. 25

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 april 2015

Met deze brief geef ik invulling aan de toegezegde jaarlijkse voortgangsrapportage van het Convenant Gezond Gewicht. Ik doe dit mede aan de hand van de moties over gezonde schoolkantines en de EPODE-aanpak die uitgevoerd worden door het Convenant (2010–2014)¹.

Het Convenant heeft zich in 2014, samen met de betrokken partijen, ingezet om de trend in overgewicht én obesitas bij zowel kinderen als volwassenen om te buigen. Tijdens het AO Preventiebeleid van 26 februari jl. heb ik reeds stilgestaan bij de stand van zaken van het Convenant Gezond Gewicht en bovenstaande moties. In deze brief ga ik daarom kort in op de resultaten van het Convenant en ga ik vervolgens in op de inzet van inmiddels opgerichte Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht.

Resultaten JOGG-gemeenten

Motie Wiegman (Kamerstuk 31 899, nr. 10) is gericht op de implementatie van de EPODE-aanpak in Nederlandse gemeenten. De motie is ingevuld door de EPODE-aanpak een specifieke plaats te geven binnen het vervolg van het Convenant Overgewicht (Kamerstuk 31 899, nr. 14). Het doel is om ten minste 75 JOGG-gemeenten in 2015 te hebben die, volgens deze methode, integraal beleid op overgewicht inzetten.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is een gefundeerde methode om overgewicht lokaal aan te pakken. De lokale behoefte en situatie van een gemeente en relevante partijen zijn hierbij leidend voor de invulling. Dit sluit aan bij onder meer de rol en verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de decentralisatie van de Jeugdzorg. Dit geeft lokale en regionale accenten en verschillen in de uitvoering. Ondanks deze uitvoeringsverschillen, is het doel gelijk: verbetering realiseren in het eet- en beweeg-

¹ Kamerstuk 31 899, nr. 14 Uitvoeren aangenomen moties inzake nota Overgewicht.

gedrag en het percentage kinderen en jongeren op gezond gewicht vergroten.

Vorig jaar rapporteerde ik in de brief over de voortgang van het Convenant Gezond Gewicht (Kamerstuk 31 899, nr. 23) dat er 55 JOGG-gemeenten en één JOGG-provincie aangesloten waren. Het doel om in 2015 ten minste 75 JOGG-gemeenten te hebben die integraal en structureel inzetten op overgewichtbestrijding, is in november 2014 al behaald. Hiermee is de motie Wiegman gerealiseerd. Dit wil echter niet zeggen dat de inzet op JOGG wordt beëindigd. Integendeel, uit het feit dat de doelstelling van 75 JOGG-gemeenten is gehaald, blijkt enthousiasme en behoefte bij gemeenten om lokaal in te zetten op een gezond gewicht van de jeugd, en de noodzaak om hiervoor samen te werken met de lokale stakeholders. Daarom zal de nieuwe stichting Jongeren Op Gezond Gewicht hiermee doorgaan.

In eerdere voortgangsbrieven heb ik u al op de hoogte gesteld van enkele lokale resultaten, uit onder meer Rotterdam, Amsterdam en Zwolle. Ook in 2014 zijn, naast het kwantitatieve succes van het behalen van 75 JOGG-gemeenten, ook kwalitatieve resultaten waar te nemen:

- Voor het derde jaar op rij is het percentage kinderen met overgewicht in de JOGG-wijken van de gemeente Dordrecht gedaald. Waar in 2011 nog 42% van de kinderen overgewicht had, is dat in 2014 gedaald naar 33%. Dit is opmerkelijk, aangezien juist in de rest van Dordrecht een lichte stijging van het overgewicht te zien is. Hiermee laat Dordrecht zien dat hun aanpak op basis van JOGG werkt.
- In de Utrechtse JOGG-wijken Overvecht, Kanaleneiland, Noordwest en Hoograven is gemiddeld ook een daling van overgewicht waarneembaar: sinds 2010 is het percentage gedaald van 25% naar 22% in 2014.
- In het Amsterdamse stadsdeel Nieuw-West is na een JOGG-pilot van 2 jaar waar te nemen dat peuters binnen de voorschoolse voorzieningen meer zijn gaan bewegen, vaker fruit eten en meer water drinken.

Het realiseren van een gezond gewicht, een gezonder voedingspatroon en meer bewegen bij de jeugd, kan alleen worden bereikt als er een brede beweging op gang wordt gebracht. Hiervoor voorziet JOGG de gemeenten van diverse aanpakken en lokale campagnes:

- In 2014 werkten 44 JOGG-gemeenten met de DrinkWater-aanpak. Op
- 165 kinderdagverblijven en peuterspeelzalen, in 14 JOGG-gemeenten, zijn drinkwaterpakketten verspreid in. Met dit pakket worden kinderen en leiding enthousiast gemaakt voor het drinken van meer water in plaats van diksap of limonade.
- In 2014 zijn 11 gemeenten gestart met de campagne Gratis Bewegen.

Voortgang inzet op een gezonder aanbod in kantines

Gezonde Schoolkantine

Motie Vendrik (Kamerstuk 31 899, nr. 8) heeft als doel om beleid te ontwikkelen gericht op 100% gezonde schoolkantines in 2015. Deze doelstelling was een prioriteit van het Convenant, ook in 2014, en is in nauwe samenwerking met het Voedingscentrum uitgevoerd.

Een van de belangrijkste plekken waar alle jeugd te vinden is, is het domein school. Daarom is het van groot belang dat dit een gezonde omgeving is. Via gezondeschool.nl kunnen scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs informatie, ondersteuning en handelingsperspectief vinden voor een structurele inzet op een gezonde leefstijl.

Een gezonde schoolkantine is een belangrijk voorbeeld hoe de school een gezonde leef- en leeromgeving kan creëren voor leerlingen. Daarom heb ik in 2013 en 2014 extra ingezet op het programma De Gezonde Schoolkantine van het Voedingscentrum.² In 2013 zijn 350 schoollocaties aan de slag gegaan met dit programma, in 2014 zijn er nog eens 450 schoollocaties bij gekomen. Opgeteld bij de 400 schoollocaties die al voor 2013 aan de slag waren, is hiermee het totale aantal schoollocaties, dat het veranderproces naar een gezondere kantine is ingegaan, gegroeid naar 1200. Ik vind dit een buitengewoon goed resultaat. Om de inzet op de motie Vendrik in 2015 nog extra kracht bij te zetten, wordt alle scholen die nog geen begeleiding hebben gekregen van de Schoolkantinebrigade de mogelijkheid gegeven om hier alsnog gebruik van te maken. Uit onderzoek van het Voedingscentrum blijkt dat meer dan 20% van de in 2013 en 2014 bezochte schoolkantines voldoet aan de Richtlijn Gezonde Schoolkantine. Dit is een stijging ten opzichte van de 10% die voldeed aan de richtlijn in 2013.

Naast inzet op stimulering en begeleiding van scholen, worden de aanbodelleverende partijen betrokken bij een gezonder assortiment door middel van het Handvest Gezonder Voedingsaanbod op Scholen. Inmiddels hebben 37 partijen het Handvest ondertekend. Tevens wordt sinds eind 2014 door de partijen samengewerkt aan een nieuw Handvest voor de periode 2016–2020, waarbij gewerkt wordt met de Richtlijnen Gezonde Kantine van het Voedingscentrum. Het resultaat van dit nieuwe Handvest neem ik mee in de toegezegde communicatie³ over de monitoring van het productaanbod in schoolkantines in het VO en MBO in 2016, naar aanleiding van de motie Vendrik. In deze brief zal ik u in bredere zin informeren over de inzet op Gezonde School en hoe de kantine-inzet zich hiertoe verhoudt.

Voortgang gezonder aanbod kantines in JOGG-gemeenten.

Ook de samenwerking met de JOGG-aanpak begint zijn vruchten af te werpen: in de JOGG-gemeenten is nu 62% van alle VO-scholen en 42% van alle MBO scholen aan de slag met een gezondere schoolkantine. In een aantal JOGG-gemeenten doen veel scholen mee: in Den Haag, Zaanstad, Zwijndrecht, Veghel, Roosendaal en Zwolle is meer dan 90% van de VO- en MBO-scholen actief met dit programma.

Vermeldenswaardig is dat in het verlengde van de schoolkantine, via het project de Gezonde Sportkantine, sportverenigingen zijn gestimuleerd om in te zetten op een gezonder voedingsaanbod en een verantwoord alcoholgebruik in de sportkantine. Meer dan 300 Sportverenigingen hebben hiervoor in 2014 advies op maat gekregen van de Sportkantineadviseurs. Hiermee is de vooraf gestelde doelstelling gehaald. Inmiddels doen sportverenigingen uit meer dan veertig disciplines mee in ruim 100 gemeenten. De focus hierbij lag op ondersteuning van sportverenigingen in JOGG-gemeenten: ongeveer de helft van het aantal ondersteunde sportverenigingen (164) bevindt zich in een JOGG-gemeente. Ook in 2015 zal de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht de inzet op sportkantines voortzetten, waarbij onder andere 300 nieuwe sportkantines worden begeleid.

² Kamerstuk 31 899, nr. 21 Begrotingsakkoord 2013 extra middelen tegengaan obesitas bij kinderen.

³ Kamerstuk 32 793, nr. 159 Financiering gezonde schoolkantines.

Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht

Op 14 november 2014⁴ heb ik u geïnformeerd over de voorgenomen oprichting van de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht. Inmiddels is de oprichting een feit. De nieuwe stichting zal de succesvolle lokale inzet op een gezond gewicht voor de jeugd doorontwikkelen en implementeren. Dit is belangrijk, want het bereiken van een gezond gewicht van de jeugd is complex en een kwestie van de lange adem. De eerste kwalitatieve effecten van de JOGG-aanpak worden steeds beter zichtbaar. Door nu verder te gaan op de ingeslagen weg en tegelijkertijd te gaan verbeteren en verrijken, kan op grotere schaal kwalitatief resultaat geboekt worden. Daarom is het ambitieuze doel gesteld om in 2020 een stijging van het percentage kinderen en jongeren op gezond gewicht in 75 JOGG-gemeenten te hebben gerealiseerd. Deze inzet sluit aan bij de ambities van het Nationaal Programma Preventie *Alles is gezondheid...* en het beleid uit de landelijke nota gezondheidsbeleid Gezondheid Dichtbij.

Met de oprichting van de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht is een einde gekomen aan het Convenant Gezond Gewicht. Hiermee is dit tevens de laatste voortgangsrapportage van het Convenant. Uiteraard informeer ik u in 2016 nog, zoals toegezegd, over de resultaten die zijn geboekt naar aanleiding van de inzet op het behalen van de motie-Vendrik.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

⁴ Kamerstuk 34 080, A/Nr. 1 Oprichting Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht.